

FÜZESABONYI

A VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

Gömöri György

Ilyenkor

*október végefelé
amikor csurgatott méz-színűre vált a roppant
királyi terebélyű gesztenyefa
s lecsupaszul a kicsiny fügefa is
nem takargatja tovább a szerény termést
ilyenkor ősz fordulóján
újra hallom a kúrtszót
a messziről felzengőt
pár perccel mielőtt a menet
és történelmünk legönfeledtebb karneválja
megindult*

Ünnepeljünk együtt

Október 23-án 15 órakor
a Művelődési Központban

Himnusz

Ünnepi köszöntő:

Gulyás László polgármester

Díszpolgári diploma és emléklapok átadása

A város iskoláinak ünnepi műsora

Szózat

A forradalom krónikája

Október 23.

Reggel hazaérkezik a Gerő vezette népes magyar delegáció Jugoszláviából. Az MDP Politikai Bizottsága azonnal összeül, és 13 órakerül közli a rádió, hogy betiltják a diákság készülőt tüntetését.

14³⁰-kor a tiltást felfüggesztik, - 15 órakerül el is indul a tüntető tömeg a Műgyetemröl és a Petöfi szobortól a Bem szoborhoz, onnan pedig a Parlamenthez, ahol Nagy Imre este 9 órakerül beszél a tömeghez. - Más tüntető csoportok 21³⁰-kor ledöntik és szétverik Sztálin szobrát. - Estefelé jelentős tömeg gyűlt össze a rádió előtt is. Követelik a 16 pont beolvasását, ami helyett 20 órakerül elhangzik Gerő irritáló beszéde. Kb. 21 órakerül a rádiónál tüzharc alakul ki, ami az éjszaka folyamán átterjed a főváros más területeire is. Éjjél körül szovjet csapatokat vezényelnek Pestre, akik felveszik a harcot a felkelőkkel.

Október 24.

8⁴⁵-kor Nagy Imre már miniszterelnök, és kiadja a "statárium rendeletet". Pesten leáll a termelés. Délben a harc beszüntetését kéri 14 órai határidővel. A határidőt többször is meghosszabbítják. - Mikoján és Szuszlov Pestre repül, és azonnal bekapcsolódnak az ügyek intézésébe. Megalakul a két első munkástanács az Izzóban és a DIMÁVAG-ban.

Október 25.

Délelött nagy tömeg gyülekezik a Parlament előtt. A tömeg, a kivezényelt magyar és szovjet katonaság egymással barátkozni kezd. Ezt látva - állítólag - a Földművelésügyi Minisztérium épülete tetejéről sortűzet adnak le. Több mint 100-an meghalnak. Kb. 12³⁰-kor közli a rádió Gerő felmentését, az MDP központi vezetősége új titkára Kádár János lett.

Október 26.

A forradalom eléri a vidéket is. Munkástanácsok, forradalmi bizottságok, nemzeti tanácsok alakulnak és veszik át a közvetlen hatalmat. - Miskolcon és Mosonmagyaróváron az ÁVH illetve a határőrség a tüntető tömegbe lö.

Október 27.

11 óra után pár perccel közlik a Nagy Imre kormány összetételét. - A Központi Vezetőség Katonai Bizottsága meg akarja semmisíteni a Corvin-közi csoportot. Ezt Nagy Imre megakadályozza. - A lövöldözés folytatódik.

Október 28.

Nagy Imre kb. délután fél hatkor rádióbeszédet mond, melyben már nemzeti-demokratikus népmozgalomnak nevezi az eseményeket. Bejelenti, hogy a tömegek követelését teljesítik: pl. kivonulnak a szovjet csapatok Pestről, feloszlatják az ÁVH-t. - Szervezni kezdik a nemzetőrséget, amihez a fővárosi rendőrkapitányság - Koppácsi főkapitánnyal az élén - segítséget ad.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa tárgyalni kezd a magyar ügyet.

Október 29.

A forradalom ténye kezdi megmozgatni a nemzetközi diplomáciai életet. Tito levelet küld Nagy Imrének, melyben üdvözlö az előző napi döntéseket, de kifejezi aggodalmát is. Bohlen - az USA moszkvai nagykövete - óvatos, szinte elhatároló kijelentést tesz hazája és az új Magyarország kapcsolatait illetően.

Izrael Egyiptom elleni támadásával új világháborús veszélyt jelentő konfliktushelyzet jön létre.

Október 30.

Egy szovjet kormánynyilatkozat megígéri, hogy készek az érdemi tárgyalásra és kilátásba helyezik csapataik kivonását is. Közben Pesten fegyveres csapatok több óras tüzharcban elfoglalják a budapesti Pártbizottság székházát, lincselés következik, amelynek Mező Imrével együtt 24 áldozata van.

Sorra alakulnak újjá a koalíciós pártok, de születnek új pártok is, újságait kiadják. Este 10 órakerül szabadon engedik Mindszenty hercegprímást.

Október 31.

Nagy Imre délutáni, Kossuth téri beszédében bejelenti, hogy tárgyalások kezdődtek a Varsói Szerződésből való kilépésről.

Moszkvában este egyeztetés történt a kínai vezetéssel a magyar ügyben. Még az éjjél elkezdődött az újabb csapatok beáramlása.

November 1.

Nagy Imre magához kérette Andropov nagykövetet, s közölte vele, hogy Magyarország felmondja a Varsói Szerződését, tiltakozásul a szovjet csapatok bevonulása miatt.

Kádár és Münnich Moszkvába megy új kormányalakításról tárgyalni. Este - hang-

szalagról - elhangzik az a Kádár beszéd, amely bejelenti az MSZMP megalakulását.

A kormány és a munkástanácsok tárgyalása eredményeként megjelenik egy felhívás, amely a munka felvételére ösztönöz.

November 2.

A magyar kormány több jegyzékben is tiltakozik a csapatok beáramlása ellen, és sürgöti katonai megbeszélések elkezdését.

Nagy Imre az ENSZ-hez fordul, - a Biztonsági Tanács november 4-ére tervezte a közgyűlés elé terjeszteni a magyar ügyet.

Ezen a napon Hruscsov Bukarestben román, csehszlovák és bolgár vezetőkkel tárgyal, majd éjjél titokban Titóval találkozik Brioni szigetén. El is dőlt a magyar forradalom sorsa. Tito állítólag Kádár Jánost javasolja az ellenkormány fejének.

November 3.

Új koalíciós kormány alakul, és délelött megkezdődnek a Parlamentben a csapatok kivonásával kapcsolatos katonai tárgyalások. Több munkástanács is úgy határozott, hogy 5-étől felveszik a munkát. Este 8 órakerül Mindszenty nagy beszédet mond, amelyben - többek között - megkérdőjelezi az aznapi kormány legitimitását.

Este 10 órakerül a tököli szovjet parancsnokságon folytatódik a katonai megbeszélés, de éjjél körül Maléteréket le tartóztatják.

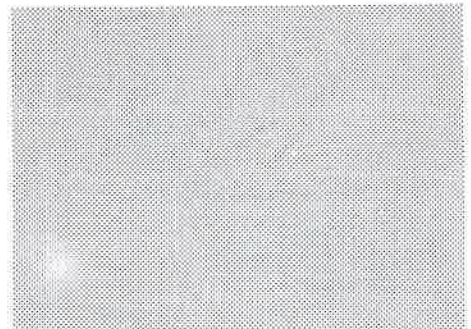
November 4.

A szovjet csapatok hajnali 4-kor általános támadást indítanak. A tényt Nagy Imre 5 óra 20 perckor jelenti be a rádióban. Ellenállásra parancsot nem ad, de a felkelő budapesti egységek harcolnak.

- Közben 5 óra 5 perckor a szolnoki rádió közli, hogy megalakult a Forradalmi Munkás Paraszt Kormány.

Reggel Nagy Imre közvetlen munkatár- saival és azok családtagjaival a Jugoszláv Nagykövetségre menekül.

Összeállította: Dalos Andor

Nyugdíjasok a városért

A Magyar Település és Területfejlesztők Szövetsége 1998. novemberében felhívással fordult a települési önkormányzatokhoz, mely a „Három szombat” országos közterület-szépítési versenyben való részvétellel hívott fel. Füzesabony város önkormányzati képviselő-testülete elfogadta a felhívást és részvételre hívta fel a város lakosságát, intézményeit, közösségeit.

Füzesabony Nyugdíjasainak Érdekvédelmi Egyesülete az elsők között csatlakozott a kezdeményezéshez, hiszen a szép környezet kialakítása, a virágos városért mozgalom eddig is szívügye volt nyugdíjasainknak.

Az önkormányzat határozata eredményeként egyesületünk a tűzoltó székházban kapott klub-szobát, s első dolgunk volt otthonossá, barátságossá varázsolni a helyiséget. De ezzel nem elégedhettünk meg. Az eléggé elhanyagolt külső környezet megváltoztatása, rendbetétele elgondolását

segítette az időközben meghirdetett „Három szombat” szépítési mozgalom meghirdetése. Így aztán ismét összefogott a klubtagságunk, és virágos előkertet varázsolt a gazos terület helyére. Ettől kezdve rendszeresen gondoztuk az utcai füves részt, tisztítottuk a csapadékvíz elvezető árkot. Nők, férfiak szívvel-lé-

lekkel végezték a munkát, s még arra is futotta a lelkesedésből, hogy a székházat körülvevő kerítést is rendbe hoztuk. Rozsdátlanítottuk, s le is festettük. Így már a klubhelyiségünk külső környezete is szebbé, otthonosabbá vált. Csak erre a munkára több mint nyolcvan óra társadalmi munkát fordítottunk.

A „Háromszombat” mozgalom vállalt céljai közé tartozik „a múltban és a jelenben létrehozott értékek ápolása, megőrzése, a közterületek szépítésével a helyi la-

kosság kötődésének erősítése a településhez.”

Ennek a gondolatnak a jegyében vállaltuk el a temetőben lévő első és második világháborús hősök sírjának gondozását. Igencsak meg kellett küzdeni a gazzal benőtt sírhelyek megtisztításával, mert évek óta gazdátlan volt ez a terület. Beláttuk, hogy egyszeri munkával nem elégedhetünk meg, s így társaink vállalták, hogy nemcsak a „Háromszombaton”, hanem a továbbiakban is gondozzák a hősi sírokat, s tavasszal a virágosításra is sort fogunk keríteni.

A jól végzett munka örömeivel úgy érezzük, hogy ezzel is méltóképpen hozzájárultunk az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulójához és a közelgő magyar államiség 1000. évfordulójához.

Füzesabony, 1999. október

Guti Zoltán
elnök

Várakozás, remény, helytállás, helyreállítás

Akkor vasárnap délben még sokan nem akarták elhinni, hogy itt komoly gondok lehetnek. Sajnos estére bekövetkezett az, amire emberemlékezet óta nem volt példa Füzesabonyban. Olyan mennyiségű víz árasztotta el a város egy részét, melyet sem helyi sem külső segítséggel nem lehetett megállítani.

Az árvíz igen komoly károkat okozott a lakosságnak, a városnak. Nemcsak anyagiakban, hanem lelkieken is. Sokaknak egy élet munkája ment tönkre néhány óra alatt. Azoknak, akik részt vettek védekezésben - napokon keresztül - a helytállásuk valóban példamutató volt. A Városüzemeltetés dolgozói kezdettől fogva segítették a védekezési, mentési és helyreállítási munkákat, melyek jelenleg is folynak. Az érintett utcákban az árvíz idején sajnos

szükségessé vált a hidak, kocsibejárók felbontása. Ezeknek a helyreállítása jelenleg is folyamatban van (Kossuth út, Kisbuda út), melyet a Városüzemeltetés dolgozói végeznek. Ezek a munkálatok várhatóan október végére befejeződnek. Köszönettel vesszük, hogy a lakosság egy része ezt a helyreállítást maga végzi el.

Az önkormányzat már eddig közel 200 db betonáterezst biztosított az érintetteknek. Ennek értéke 700.000 Ft. A betonáterezseket csak folyamatosan tudjuk biztosítani, ugyanis a megye sok települése hasonló helyzetben van, és a gyártó cégek sem készültek fel ilyen óriási mennyiség gyártására.

Az árvíz utáni szükségszerű fertőtlenítést elvégeztük, és a rendkívüli „lomtalanítást” szintén a Városüzemeltetés látta el. Aktí-

van segítjük a károsultakat érintő segélyakciók lebonyolítását. Megjegyzem, hogy a Városüzemeltetésnek az árvízről függetlenül ugyanúgy el kell látnia a város és intézményeinek működésével kapcsolatos feladatokat. Ezért az önkormányzat lehetőséget biztosított az árvízkárok helyreállítási munkálataihoz további 10 közhasznú dolgozó foglalkoztatására 3 hónapon keresztül.

Az önkormányzat és a város vezetése változatlanul azon munkálkodik, hogy a lehetőségekhez képest a károsultak a megfelelő támogatást minden vonatkozásban megkapják. Kérjük ezért az érintett lakosság türelmét, megértését és segítő közreműködését.

Toth Sándor
városüzemeltetés vezető

Lengyel menekültek Füzesabonyban (1939)

„Őseink jeltelen sírban alusszák álmaik,
Választott vezérrel vívták véres harcaik.
Hogy nemzet maradtunk! Köszönjük nekik,
és féltve őrizzük méltó emlékeik.”

Bevezetés

A magyar sajtótermékekben 1939. tavaszától számos cikk jelent meg az Európa nyugalmát zavaró körülményekről, az első világháború után alakult nemzeti államok egymás közötti kapcsolatának veszélyes helyzetéről. Közép-Európában nem volt olyan politikai hatalom, amely olyan erővel rendelkezett, hogy Hitler Németországát a fegyveres támadások kirobantásában megállíthatta volna, amelynek egyik fő törekvése az észak-lengyelországi kikötők bekebelezése, a Balti-tengerre való kijárat, a Sudentánemet és Danzig térségének a Német-birodalomhoz történő kapcsolása volt.

A Magyar Nemzet 1939. szeptember 19-i számában az MTI tudósítására hivatkozva közölte, hogy a Lengyelországot ért német katonai támadások következtében, az elmúlt éjszaka megkezdődött a lengyel lakosságnak Magyarországra való tömeges menekülése.

Felhívás a fogadó városokhoz

A magyar belügyminiszter - Keresztes-Fischer Ferenc - utasította a megyeszékhelyek vezetőit, hogy haladéktalanul tegyenek előkészületeket kisebb-nagyobb lengyel menekült csoportok fogadására és elhelyezésére. Mivel az események gyors folyamatában a menekültek érkezése időben nem volt kiszámítható, ezért Braun Károly Eger város polgármestere Jánosi Dénest az egri rendőrkapitányság őrszemélyzeti parancsnokát kérte meg, hogy az egymást váltó rendőrrjárókat készítse fel, a menekültek hivatalos időn kívüli érkezése esetén, a legszükségesebb intézkedések megtételére.

Az átélés emléke

1939. szeptember 22-én Egerbe 2-3 óra között az Eger-patak hídjára felé haladva járőröztem, amikor két autóbusz elhaladt mellettem. A megyeháza előtt megálltak és feléjük közeledve láttam, hogy az első buszról leszállt egy egyenruhás személy és közeledik felém. Találkozásunkkor kezet nyújtott, és szláv nyelven kezdett magyarul beszélni, amiből én semmit nem értettem. Kevés német nyelvtudásomat használva tudtunk szót érteni. Mondta, hogy lengyel menekültek és Ungváron Eger város jelölték meg a befogadására. Zsebéből elővettegy fél íves magyar szövegű iratot, majd átnyújtotta. Ezzel hivatalosan is megerősítette a mondatokat.

Vele együtt felszálltunk az első buszra, és bevittem őket a Dobó térre, a városháza elé. Ott közöltem vele, hogy a buszból kiszállhatnak, de maradjanak ott, pár percen belül egy tolmáccsal jövök vissza. A tolmáccsal visszatérve tudtam meg, hogy akivel beszéltem, az Lacawicki Czehicz rendőr alezredes, hogy a dél-kelet lengyelországi lembergi Vajdaságból menekültek, és Ungvárról este 9-10 óra között érkeztek Miskolcra, onnan jöttek Egerbe. Közölte, hogy legtöbbször rendőr, és a férőhelyet kihasználva csatlakozott hozzájuk pár tisztviselő személy, köztük asszonyok és két-három gyermek, összesen hetvenen voltak. Nagyon megtörték, fáradtak voltak.

Az alezredes közölte, hogy részben az idő, de még inkább a magyar pénz hiánya nem tette lehetővé, hogy élelemhez jussanak, ezért sokan közülük éhesek, és ha lehetőségem van ebben legyek a segítségükre. Felkerestem az Érsek utcában lévő Vörösrák vendéglő tulajdonosát és elmondtam, hogy a városbamintegy hetven lengyel menekült érkezett, akik éhesek, szomjasak és valamilyen élelemmel, innivalóval legyen a segítségükre. Mondtam azt is, hogy fizetni nem tudnak, de a kiadott áru értékét a polgármesteri hivatal pénztárában meg fogják téríteni. A vendéglős közölte, hogy 8-10 kenyeret, zsemlet, kiflit, zsírt, vaját és ha megfelel 10-12 liter rumos teát készít részükre. Visszatérve a lengyelekhez tudattam az alezredessel a lehetőségeket, aki 5-6 személyt vett magához az élelem átvételéhez, amit egymás közt megosztva fogyasztották el.

A hivatalos idő kezdetét a menekültek között a tolmáccsal együtt megvartam.

Reggel a polgármester közölte velük, hogy a most érkezettek részére a várban van hely biztosítva, tolmácsuk is van, és rövid időn belül ideiglenes szálláshelyükre viszik őket.

Egerben aránylag gyorsan nőtt a menekültek száma. Szeptember 25-én este, 5 ezredes, 16 alezredes, 44 őrnagy, 105 százados, 175 főhadnagy és hadnagy, összesen 345 tiszt, több mint száz karhatalmista és polgári személy nevét olvasták fel a vár udvarán. A városba érkezett tiszteket a Korona és más szállókba, a rendőröket iskolai tantermekbe, a polgári személyeket munkásotthonokba helyezték el, egy csoportjuk Hatvan városban került ideiglenes elszállásolásra. Napi kétszeri étkezést biztosítottak részükre.

Füzesabony, mint befogadó állomás

A lengyel rendőri testület tagjainak kihelyezését Eger város vezetői szeptember 24-én Jánosi alezredes őrszemélyzeti parancsnok hatáskörébe utalták Maklár, Füzesabony és Besenyőtelek községek megjelölésével. Jánosi minden egyéb szolgálat alól felmentve engem bízott meg a menekültek kihelyezésének feladatával, két tolmácsot is biztosítva. Szeptember 25-én reggeli vonattal Maklárra mentem, de a németbarát eljáróság arra hivatkozott, hogy a polgári repülőter katonai gépek fogadására történő átalakítása miatt sok a német mérnökcsalád, ezért a lengyeleket fogadni nem tudja.

A legközelebbi vonattal indultam Füzesabonyba. Az eljáróságon Zele Imre bíró és Dr. Pozsgai Dezső főjegyző fogadott. Hangosan felolvastam a magammal vitt megbízást. Pár perc gondolkodás után Zele bíró közölte, hogy fogadják a lengyel me-

Lengyel menekültek csoportképe Füzesabonyban

nekültek, de a 9 emeletes gabonátároló építéséhez mintegy 10-12 német mérnök-család és a Felvidéken harcoló német alakulatok élrelmezésének biztosítására több német tiszt van családokhoz kihelyezve. Még ma este rendkívüli testületi ülést hívnak össze, megkeresik azokat a családokat, akik az 53 rendőr és a pár család, illetve polgári személy számára külön szobát tudnak biztosítani. Szeptember 26-án a reggeli vonattal ismét jöttem Füzesabonyba. Az előjáráságon a főjegyző és a bíró azzal fogadott, hogy a menekültek fogadása biztosított. A fogadó családoknak olyan kérése van, hogy maguk válasszák ki azokat a személyeket akiket befogadnak. Mondtam, hogy ennek különösebb akadálya nincs, de közölnöm kell ezt a menekültekkel. A fogadás napját 27-én vasárnap az Egerből 2 óra után indulóvonattal beszélünk meg, amely 3 óra után ért Füzesabonyba.

A Füzesabonyba való megérkezés

Mikor a lengyel menekültek csoportjával Füzesabonyba értünk az állomás épülete előtti téren nagy tömeg várt. Ott volt a bíró, a főjegyző, egy pár testülettag, tanítónők, tanítók és iskolai tanulók kisebb-nagyobb osztályba járó csoportja is. A lengyeleket kiválasztották a fogadó abonyi családok, sokan könnyezve öleltek össze. Az örömteljes drámai jeleneteknek a főjegyző vetett véget. Bejelentette, hogy az előjárás a vendégek tiszteletére estebédet készített, amely a tanítólakás udvarán vár a vendégekre. „Úgy ahogy vagyunk, fogadók és lengyelek vonuljunk oda és csak azután vigyük haza a választott vendégeiket.” A vasútállomás előtti térről az úttesten és járdán néma mutogatással értünk a Rákóczi úton lévő tanítólakás udvarára, ahol már terített asztalokon tányérok, üvegek, poharak voltak. A főzőüstben párolgó ételek mellett szakácsnők és fehérkötényes felszolgálók vártak. Dr. Pozsgai főjegyző kérte a fogadó családokat, hogy a vendégeket engedjék asztalhoz ülni. Ugyanakkor a lengyel alezredes is szólt a menekültekhez, hogy üljenek asztalhoz. A bíró, a főjegyző, a lengyel alezredes, Sasvári tolmács és én egy asztalnál foglaltunk helyet. A fehér kötényes felszolgálók - a lagzikban megszokott módon - a levesestálakat hordták a tányérok közé, de mielőtt az evés kezdetét vette volna, a főjegyző kért szót a vendégek üdvözlésére, amit a tolmács fordított lengyelre, majd a lengyel alezredes köszönte meg a befogadást és a vendéglátást, amit Sasvári fordított magyar nyelvre. A körbezáró lakosság, köztük a fogadó családok is megvárták az étkezés végét, és ki-ki családtagként vitte haza választott vendégét.

Ez történt hatvan esztendővel ezelőtt.

Sziklai János

Mire a falevelek lehullanak ...

Füzesabony és az I. világháború

Egy országos akcióhoz csatlakozva 1998 tavaszán Füzesabonyban is elkezdődött az első, második világháborúban részt vett személyek összeírása, visszaemlékezések dokumentálása. A Füzesabonyi Híradó következő számaiban a Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményének ezen témájú anyagait kívánom Önökkel megosztani. Szeretném egyúttal köszönetemet kifejezni mindazon személyeknek, akik segítségemre voltak az adatgyűjtésnél, értékes anyagokkal gazdagították a városunk történelmét feltáró gyűjteményünket!

Milyen is volt Füzesabony a századfordulón és az I. világháború előestéjén?

Élte megszokott falusias életét. A vasúton érkezőket az 1893-ban épült vasútállomás impozáns épülete fogadta, amely nagyságával, eklektikus jellegével kiemelkedett az évszázados, zömében zsúfedeles házak parasztportái közül. A begördülő gőzmozdony szerelvényeiből kiszállók a forgalmi iroda kolomphangja köszöntötte. Hiányzott a villanyvezetékek erdeje, a kövezett járda. A tágas várótermen áthaladva a poros, széles főutcára érünk. Jobb oldalt a mai vasbolt helyén vasútállomás építészetihez illeszkedő boltozatos ablakos Központi Szálloda és Vendéglő fogadta a fáradt utasokat. A már cseréptető épület mutatta a változásokat a főutca néhány épületével egyetemben; Füzesabonyt sem hagyták érintetlenül az új technológiák. A mai műszaki bolt helyén Metzner Henrik üzlete volt, közvetlenül mellette Hrasztik Sándor borbély vállalt hajvágást. Az út bal oldalán Sandi József vendéglője fogadta a megéhezőket. Nem sokkal távolabb egy fehér ház falán falreklám kívánt propagandát teremteni az Emmi kávénak... A mai könyvtár bejáratával szemben az út másik oldalán Nepomuki Szent János szobra jelentett látványosságot 1842-től. 2-300 méterre az állomástól az alap nélküli, fehérre meszelt, döngölt földes padlójú alacsony vályogházak egy-egy piciny ablakkal tekintettek a poros utcák gyalogosaira. Nem volt még villanyáram, csak a petróleumlámpa fénye mellett betűzgette a papirosok anyagait a paraszt. A rádió is csak a háború alatt „terjedt el”, miután 1913-ban a falu megkapta a villanyvezetéket. Hol voltak még a falu felett elszálló repülők!...

A következőkben Sziklai János és Gál Éva tanulmányából merítke:

Az első világháborút megelőzően nagyobb, tömegeket foglalkoztató üzem nem volt Füzesabonyban. A családok többnyire földműveléssel foglalkoztak, még akkor is, ha esetleg a családfő iparos, vagy közlekedési alkalmazott volt. Csak néhány tucat családnak jelentett a vasút teljes megélhetést, társadalmi rangot.

A mezőgazdaságon belül az egri érsekiség két helybéli majorsága adott munkalehetőséget. A tanyaközpontok cselédlakásaiban lakó konvenciócseléddek, dohányosok, valamint kovácsok, kerékgyártók, szíjgyártók és egyéb mesteremberek, pásztorok mind szerződéses viszonyban álltak. Mivel a gazdaság közel volt az egri érseki hivatalhoz és helyben épült egy érseki nyaraló is, igyekeztek a majorságból mintagazdaságot teremteni, amely nemcsak a major és a határ rendjének fenntartásában nyilvánult meg, hanem a munkaviszonyban és a bérezésben is. A vezetők kínosan ügyeltek rá, nehogy elégedetlenség, zúgolódás legyen úrrá a munkásaikon. Ennek köszönhetően nagyarányú mozgás a cselédek változásában igen ritkán fordult elő, a közösség kímélte a maga utánpótlását. A birtok tulajdonosa miatt csak római katolikus vallású alkalmazottakat foglalkoztattak. A családok zárt közösséget alkottak, de kialakult egy, a hagyományokon, a munkatípuson alapuló rangsor: külön csoportot alkottak az iparosok, a béresek, a pásztorok. Vasárnaponként azonban mindenki templomba járt, /az 1930-as években már koránt sem volt így / a fiatalok a fonó és kártyaházakban szórakozott. A munkalehetőség hiánya miatt sokan, főleg a fiatal vállalkozó szelleműek más megyékben próbálták megélhetést találni. Elszegődtek summásnak, idénymunkásnak...

1914. június 28-án Szarajevóban Gavriilo Princip szerb diák, a Fekete Kéz nacionalista szervezet tagja meggyilkolta a Monarchia trónörökösét - Ferenc Ferdinándot - és feleségét. Robbanásig feszült helyzet alakult ki Európában. A Balkán Európa puszkaporos hordója lett...

Az események egyenes következményeként kiltört a világháború, melylyel sok minden megváltozott Füzesabonyban is...

Folytatás a köv. oldalon

Július 23-án Szerbia mozgósította katonai erejét. Július 25-én részleges mozgósítást rendeltek el a Monarchia tartományaiiban is. Füzesabonyban július 26-án délelőtt 9 órakor dobszóval hirdették ki az azonnali bevonulásra való felhívást. A lakosság egy részét a behívóparancs a Hanymenti Szent Anna kápolnánál érte utol, ahol épp az Anna-napi búcsút tartották. A pap a szószékről szólva figyelmeztette híveit, hogy megkezdődtek a behívások, véget ér az addigi békés élet, már a búcsút sem tarthatják meg. Mindenki siessen haza, hogy el tudjon búcsúzni szereteteitől. A búcsús tömeg jajveszékelt a sírásba tört ki, az emberek dűlőutakon, tarlókon keresztül rohantak haza. A füzesabonyiak egy fiatalabb csoportja már 11 óra előtt hazaért, de nem mindenkit találtak már otthon. Az 1891-es korosztályt a kora délelőtti órákban az egri Szarvas laktanyába vonultatták be. Az igazi riadalom csak a déli harangszó után érte a falut, amikor behívták az 1890-es korosztályt az egri új laktanyába. A szomszédos községekből egymás után érkeztek a bevonulókkal teli lovas kocsik a vasútállomásra, ahonnan nyitott tehergazonokon szállították őket Egerbe. Délután 4 órakor újból megverték a dobot az 1889-es születésűek bevonultatására. Sötétedés előtt már örök kíséretében érkeztek a felszerelt katonák, egész szerelvényekkel, utaztak tovább Budapest, Miskolc és Kassa felé. Július 31-én általános mozgósítást rendeltek el a Monarchia tartományaiiban. Augusztus 1.-jén Füzesabonyban további hat korosztályt hívtak be. A bevonultatásokat 3-3 korosztállyal hetenként megismételték, az 50. életévüket be nem töltött hadköteles férfiak behívásáig. Abonyból mintegy 1250 fő vonult be, a lakosság kb 20 %-a. A felmentéseknél különösebb visszaélés nem volt tapasztalható, néhány esetet kivéve.

A háború első évének végén a MÁV személyzete felmentést kapott a bevonulás alól. A módosabb gazdák csúsztatott pénzekkel pályafenntartási munkáknál helyezték el egy-egy fiúgyermeküket, megmentve ezzel őket a frontra küldéstől. A hadkötelesekből 6-8 ilyen személy maradt itthon. Augusztus 5-től

katonákkal, ágyúkkal, lovakkal teli vonatszerelvények robogtak az északi, keleti határ felé, illetve Szerbia irányába...

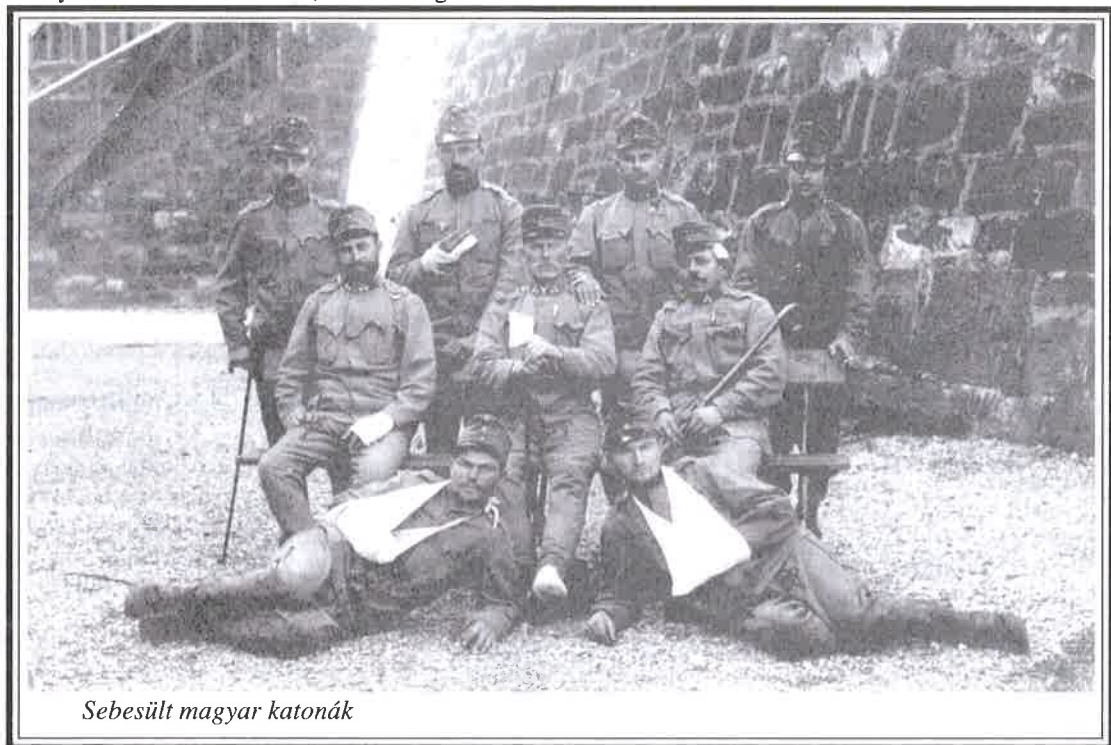
A Monarchia rendszerében a hadkötelezettség a 18. életév betöltésétől az 50. évig terjedt, időtartama a császári és királyi közös gyalogezeredekben 3, honvédeknel 2 év volt. A sorozások ideje minden tavasszal április utolsó napjaiban, a bevonulások október 25-én történtek. Ez a rendszer a kiegyezést követően jött létre. A Monarchia különböző tartományaiiban a sorozással behívott katonák kiképzésére katonai körzeteket, állomáshelyeket szerveztek, laktanyákat építettek. A birodalom soknyelvűsége miatt figyelembe kellett venni a legénység és a tisztek nemzetiségi hovatartozását, mert bár a szolgálati és vezényleti nyelv a közösöknél a német, a honvédeknel a magyar volt, az oktatást, a fegyverek kezelését a behívottak anyanyelvén kellett ismertetni. A behívottak nagy része és „java” a közösökhöz került, a kisebbik részt - az épp hogy alkalmasakat és családosokat - a honvédekhez osztották be. A háború kitérésének évében az 1892, 1893 és az 1894-es korosztály töltötte tényleges katonai idejét. Az 1892-93-asokkal vezényelték bevetésre az általános mozgósítás során behívott tartalékosokat a keleti és déli határrészekben. A gyors győzelem reményében indított háború nem hozta meg a várva várt sikert....

Antal Sándort / Rákóczi u. 78. / 1915 februárjában az 1896-os korosztállyal a 60. császári és királyi közös gyalogezeredbe sorozták be, és már augusztusban keletre

vezényelték. Ő így emlékezett a fronton történetekre:

„A hatvanasokhoz soroztak be, legelé Egerbe, de vótak azok Krakkóba, meg Szerbiába is. Ahol szorult a kapca oda vittek minket. Sok kikerült az orosz front-ra: Hídvégi Péter, Hídvégi József, Zele József, Román Sándor, Gál József. Aztán meg augusztusban a menetszázaddal a Kárpátokhoz, Munkács fölé, ki a frontra. Hollós százados volt a századparancsnok. Télenyáron a magunk ásta árokban aludtunk. Hol az orosz, hol a magyar támadott; gyalogság a gyalogsággal, a huszárok meg a kozáksággal küzdöttek. A sógor 6-os huszár volt, Klagenfurtban rukkolt be, úgy került a frontra. Erősen támadott az orosz, annyian vótak, mint a hangya, - jöttek befele, a magyarok meg tolták vissza őket. Rengeteg meghalt, akkora vót az orosznak a vesztesége a géppuska aprítástól, hogy két méter magosan vótak a halottak. Mink a németekkel vótunk, megszorítottuk őket, úgy mentünk át a határon. Becsaltak minket egy lápra, ami be vót gypepedve. Ha valaki ráment, onnan többet ki nem bírt jönni. Nagy nehezen menekedtünk meg... 8 fillér zsoldot kaptunk, amit nem tudtunk hazaküldeni, mert az se vót elég, néha meg kukoricakenyér sem vót. Ha vót valakinek felesége az hazament a családjához...16 hónapig vótam a fronton, aztán 1916 őszén a vasút felmentetett, és hazahozott pályamunkásnak.”

Magyarország sem politikailag, sem gazdaságilag nem volt felkészülve a háborúra. Egyre nőtt a halottak, a sebesültek, a fogságba esettek száma.

Sebesült magyar katonák